SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 229. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 30, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 30-го ЛИСТОПАДА 1990 Ч. 229. РІК XCVII

ВЛАДИКА М. ЛЮБАЧІВСЬКИЙ ПОВЕРНЕТЬСЯ В УКРАЇНУ

Львів. — Тут у вівторок, 27-го листопада, газета „За Вільну Україну" надрукувала повідомлення Пресового Бюра Української католицької Церкви в Римі про те, що глава УГКЦ Кардинал і Патріярх Мирослав-Іван Любачівський 30-го березня 1991 року офіційно повернеться до свого престолу у Львові. Про це також оголосив своїм вірним Владика УГКЦ Володимир Стернюк.

Архипастиря чекають в Україні 5 мільйонів вірующих, які протягом минулих 44 років перебували у підпіллі. Вони вийшли з підпілля 1988 року після святкування Тисячоліття Хрищення Київської Руси. Вірні УГКЦ поставили вимогу леґалізувати їхню Церкву і після тривалої боротьби домоглися успіху.

В газеті повідомляється, що глава УГКЦ не був на престолі у Львові з 1945 року, коли Блаженніший Кардинал Йосиф Сліпий, Києво-Галицький Митрополит, був заарештований і ув'язнений на 18 років. З Божою поміччю Йосиф Сліпий відбув термін покарання і 1963 року був висланий до Риму.

Вірні Львівщини сподіваються, що повернення Кардинала Любачівського на престол унормалізує і повністю леґалізує УГКЦ в республіці.

Спеціяльна комісія, склікана Кардиналом Любачівським, організує його повернення в Україну. Комісію очолив о. Іван Дацько.

Л. Артимів концертувала з успіхом в УІА

Ню Йорк. — Тут в рамках концертів „Музика в Інституті" виступила в суботу, 24-го листопада, в залі Українського Інституту Америки відома добре американській публіці українська піяністка Лідія Артимів.

У вщерть виповненій залі добірною публікою, між якою можна було завважити також українських музик-гостей з України Л. Артимів відіграла три сонати Скарлятті, сонату ч. 2 Л. Бетовена, після перерви шість музичних моментів Шуберта, а відтак чотири композиції українських композиторів — „Пісню без слів" Миколи Лисенка і марш, вальчик та коломийку Нестора Нижанківського. Саме ці три перлини українського композитора викликали бурю оплесків захопленої публіки та змусили піяністку до наддатків.

(Закінчення на стор. 3)

Помер Я. Фішер, секретар 346-го Відділу УНС у Клівленді

Клівленд. — В суботу, 24-го листопада, помер тут на 69-му році життя Ярослав Фішер, секретар 346-го Відділу Українського Народного Союзу, при УАСТ Львів.

Після приїзду до Америки Я. Фішер включився в українське громадське та союзове життя і від заснування 346-го Відділу УНСоюзу був його активним членом та урядовцем на різних постах. Як секретар цього Відділу, він дбав про добро його членів та старався приєднати якнайбільше нових членів. Свої обов'язки на пості секретаря Відділу він виконував віддано до останніх днів свого життя.

Покійний залишив у смутку дружину Керол, синів Михайла і Стефана, дочку Наталку, як також дальшу родину і широку союзову громаду. Похорон відбувся в середу, 28-го листопада, з церкви св. Андрея на цвинтар свв. ап. Петра і Павла в Пармі, Огайо, при участі родини, приятелів та членів союзової громади.

Екзекутива УСЦАК затвердила плян поїздки спортовців в Україну

Нюарк, Н. Дж. (О. Твардовський). — Тут в Домі УСВТ „Чорноморська Січ" відбулися в четвер, 15-го листопада ширші наради Екзекутиви УСЦАК, вповні присвячені підготові поїздки збірних дружин футболу, відбиванки, плавання, тенісу і шахів в Україну в червні 1991 року.

Наради відкрив і ними проводив голова Мирон Стебельський в присутності членів Екзекутиви, ланкових і гостей: Я. Козак, заступник голови, М. Бокало, секретарка, О. Напора, фінансовий, О. Твардовський, пресовий, Р. Глушко, организаційний, Є. Чижович, ланковий футболу, О. Лесюк, відбиванка, Є. Зиблікевич, плавання, Ю. Савчак теніс і О. Попович, шахи. Гості — Б. Сірий (УСО „Тризуб"), і В. Василак (УСВТ „Ч. Січ")

Згідно з прийнятим порядком нарад, присутні вислухали вичерпний звіт з поїздки голови в Україну, де він мав наради з визначними діячами Української Спортової Асоціяції, ФК „Карпати" Львів та посадником і спортовими активістами в Ужгороді. Після звіту голова представив присутнім підписаний договір співпраці між УСЦАК і УСА, як теж прелімінарний плян турне збірних дружин УСЦАК в червні 1991 року з нагоди 80-річчя СТ „Україна" Львів, які після короткої дискусії і незначної зміни дати виїзду, одноголосно затвердили.

В дальшому ході нарад звітували поодинокі ланкові про стан набору кандидатів до поодиноких дружин.

Є. Чижович подав імена 12-ти футболістів з різних стейтів ЗСА, що вже зголосилися і прислали по 100 дол. завдатку на оплату лету в Україну.

О. Лесюк поінформував, що тренером жіночої дружини став З. Ґолембйовський (УАСТ „Львів", Клівленд), який досі має шість змагунок.

Провідником-тренером чоловічої дружини дав свою згоду бути Олександер Попович, колишній визначний змагун „Ч. Січі", пізніше тренер коледжів, під сучасну пору член КЛК. Він теж вже має декілька кандидатів до дружини, хоч набір ще не розпочав.

Є. Зиблікевич розпічне свою організаційну акцію вже в наступних тижнях. Ю. Савчак вже теж розпочав добір змагунок й змагунів. О. Попович вже має здекларованих найкращих українських шахістів, що підготовляються до виступів в Україні.

На закінчення цих важливих нарад обговорено і затверджено бюджет та акції збірки фінансових засобів на покриття одностроїв збірних дружин, спортового виряду та подарків для спортовців в Україні. З нагоди тієї поїздки в Україні появиться ювілейна книга, видавці якої просять УСЦАК здобути для них фінансову підтримку за поміщення в тій книзі привітів і реклям українських фірм, професіоналістів та купців в ЗСА і Канаді. Після вичерпання точок порядку дня голова закрив ці ділові й успішні наради Екзекутиви УСЦАК.

Сліпий хлопчина приїхав з України на лікування

Клівленд. — Як повідомляють з Комітету Суспільної Опіки при Українських Злучених Організаціях Великого Клівленду, сюди приїхав на сам День Подяки, 22-го листопада, 12-літній Тарас Дороцький з мамою на лікування та регабілітацію з приводу сліпоти в наслідок випадкової травми в 1989 році.

Тарас — це один із хворих, що їх обслiджували в часі світового конґресу Українських Лікарських Товариств у серпні цього року українські лікарі із ЗСА і Канади, учасники конґресу. Його бачили два з лікарів-офтальмологів, д-р Ігор Захарій з Клівленду та д-р Андрій Левицький з Чикаґо і рішили допомогти йому тому, що декілька операцій, які Тарас пройшов в Києві та у Львові, не були вдалі.

Комітет Суспільної Опіки при УЗОК рішив спровадити Тараса тут на операцію, яку завдяки старанням д-ра І. Захарія погодився перевести безплатно один з найкращих очних хірургів в ЗСА д-р Томас Райс. Також місцева лікарня прийняла хлопця за старанням д-р І. Захарія безплатно. Тарас перейшов в дні 26-го листопада складну операцію і знаходиться тепер під опікою лікарів. У висліді старань Мирослави Оришкевич, голови Комітету Суспільної Опіки, Центр для сліпих у Клівленді оплачує лікування пацієнта, що буде тривати біля чотирьох тижнів.

Усі справи пов'язані із приїздом Тараса Дороцького з матір'ю до Клівленду помогла розв'язати Надія Матківська, виконавчий директор Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля.

Клівлендський комітет створив фонд допомоги для Тараса, але рівночасно також, щоб закупити діяґностичні інструменти для очної клініки в Україні, щоби можна краще в майбутньому прослідкувати пацієнтів і скорше застосовувати правильне лікування і тим запобігати сліпоті.

Пожертви можна складати на адресу: Fight for Sight Fund (Social Services Committee), Account № 6425, Cleveland Selfrealiance Credit Union, Inc. 6108 State Rd., Parma, Ohio 44131.

Точний звіт жертводавців буде поміщений в пресі щорічно в січні.

УКРАЇНСЬКІ ПАРЛЯМЕНТАРИСТИ ЗВЕРНУЛИСЯ ДО СВІТОВОЇ ГРОМАДСЬКОСТИ

Київ (УНВІС, УПА). — Тут у понеділок, 26-го листопада, група народних депутатів України надіслала звернення до парляментів усіх країн, до громадських, профспілкових і правозахисних організацій та до всіх чесних людей плянети, які поділяють прагнення народів до свободи й демократії, з закликом підтримати рішучий протест парляментаристів України проти репресій, які застосовуються до народних обранців.

У зверненні подано інформацію про заздалегідь заплановану провокацію проти народного депутата України Степана Хмари з метою компромітації його як одного з провідних лідерів демократичного руху в Україні та усунення від політичної діяльности. Розповідається і про те, як С. Хмару на вимогу прокурора, без жодних доказів, без розслідування, і за відсутности кворуму 240 депутатів-комуністів позбавили депутатського імунітету. На знак протесту група народних депутатів з демократичної опозиції оголосила голодівку, яку проводять у парляменті з 14-го листопада. Близько півночі 17-го листопада туди вдерлися міліціянти і, брутально порушуючи процесуальні норми судового законодавства, арештували С. Хмару, без пред'явлення йому постанови прокурора на арешт. Постанови на арешт йому не пред'явили і в наступні дні.

Комуністична влада використовує всю свою монополію на засоби масової інформації для маніпулювання масовою свідомістю і залякування. Слідство ведеться в найгірших традиціях брежнєвських часів, фабрикуються й фальсифікуються докази, в тому числі й відеозаписи, а журналісти позбавлені змоги об'єктивно висвітлювати ситуацію.

Свідків залякують і змушують відмовитися від правдивих свідчень, та б'ють їх на вулицях „невідомі особи" в цивільному. За відмову давати фальшиві, але потрібні прокуратурі, свідчення арештовані М. Головач, Л. Березовський, М. Ратушний, О. Батовкін і викрадено правдиві відеозаписи подій 7-го листопада.

Народні депутати України розглядають провокацію проти С. Хмари як спробу повернутися до неосталінізму та сумнозвісних процесів над Даніелем і Синявським, Буковським та Орловим, Джимільовим та Стусом, Коставою і Гамсахурдією. Наслідки цих процесів відомі всьому цивілізованому світові. Випадок зі С. Хмарою може стати небезпечним прецедентом розправи з кожним депутатом, який не згідний з політикою КПСС. Цей інцидент не можна сприймати поза контекстом загальної ситуації в Україні. В наслідок антилюдської проімперської політики маріонеткового комуністичного уряду України у республіці склалися загрозливі обставини для розвитку демократії. Конфронтація між прихильниками демократичних змін і силами реакції сягає критичного рівня. Це загрожує соціяльними потрясіннями, реальною є небезпека введення військового стану у республіці та в СССР.

„Обрана недемократичним шляхом реакційна комуністична більшість в українському парляменті, орієнтована на імперський центр у Москві, бльокує всі проґресивні рішення, покликані у складний і вирішальний момент для долі України змінити ситуацію в республіці. Репресії проти народних депутатів — останній 'арґумент' аґонізуючої влади комуністів".

Вибравши Україну як полігон для випробування своїх репресій, Москва знову набуває своїх звичних рис імперії зла, — пишуть члени парляменту України. Вони закликають усіх людей світу, яким дорогі ідеали свободи і демократії, гідність людини, честь парляментаристів, рішуче виступити на захист С. Хмари, багаторічного політв'язня, який життям своїм довів вірність гуманістичним цінностям людства.

Звернення підписали народні депутати України Л. Танюк, В. Чорновіл, Л. Скорик, В. Шовкошитний, М. Коробко.

На захист С. Хмари виступив також Союз Українок Львівщини.

Адвокат Ігор Бардин з Торонто поїхав в Україну, щоб бути присутнім на суді С. Хмари як обсерватор та інформувати про хід суду світову громадськість. Адвокат І. Бардин є членом Міжнародної комісії юристів, представником Канадського інституту міжнародних справ та активістом КУК.

ООН ПРИЙНЯЛА РЕЗОЛЮЦІЮ З ПРИВОДУ АҐРЕСІЇ ІРАКУ

Ню Йорк. — Рада Безпеки ООН прийняла резолюцію, в якій, зокрема, сказано: „Іракові надається остання можливість вивести своє військо з окупованого Кувайту до половини січня наступного року". На випадок, якщо Саддам Гуссейн не зареаґує на „останнє попередження", говориться у проєкті резолюції, воєнний конфлікт у Перській затоці стане неминучим.

Проєкт резолюції підготовили представники чотирьох з п'яти країн — постійних членів Ради Безпеки — ЗСА, СССР, Франції і Великобританії, які цього разу діяли одноголосно. П'ятий постійний член Ради Безпеки — Китай — не підтримав резолюції, але й не опонував.

У проєкті резолюції, яка названа „останнім жестом доброї волі і кроком назустріч Гуссейнові", Іракові пропонують зробити вибір між війною і миром. Якщо до визначеного терміну іракське військо не вийде з Кувайту, то силам антиіракської коаліції, що перебувають в Перській затоці, буде надано дозвіл Ради Безпеки „вжити всі необхідні заходи" і звільнити окупований Кувайт від військ аґресора.

Єдиним пунктом, де у країн — членів Ради Безпеки виникли розходження, стало питання про граничні терміни виведення іракських військ з Кувайту. Вашінґтон настоював на 1 січня, в той час як Москва пропонувала 15-го січня нового року. Ця дата стала останнім терміном.

Однак, як повідомляють дипломати, прийняття резолюції не означає, що американське військо в Савдійській Арабії кинеться в бій після того, як термін ультиматуму мине. Початок війни, пише кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Пол Луїз, буде для Саддама Гуссейна несподіваним. Резолюція Ради Безпеки лише дає дозвіл командуванню збройними силами ЗСА в Савдійській Арабії та їх союзникам прийняти самостійні оперативно-тактичні рішення.

Незрозуміло, чи відбудуться між Ґорбачовим і Бушем „заключні" розмови безпосередньо перед початком бойових дій у Перській затоці. Вважають, що Совєтський Союз і Китай утримаються від безпосередньої участи в бойових діях. Щодо Москви, пише „Ню Йорк Таймс", то її участь у війні проти Іраку буде залежати від того, чи вдасться Ґорбачову і Бушеві досягнути „істотного взаємозрозуміння".

У В-ві „Смолоскип" перевидано два випуски „Кафедри"

Балтимор. — Тут в Українському Незалежному В-ві „Смолоскип" ім. В. Симоненка перевидано два випуски, чч. 7 і 8, неформального журналу „Кафедра". Обидва випуски появилися в 1989 році у Львові і їхнім редактором є поет і письменник, колишній політв'язень совєтських концтаборів Михайло Осадчий.

У 7-му випуску „Кафедри" опубліковано більші праці — „В пошуках берега" Б. Гориня, „Не ідеалізуймо минулого" І. Миськова, „Осінь політичного фіґлярства" А. Щербатюка, вірші й прозові твори С. Гури, В. Сурмача, В. Яременка, Л. Угрина, М. Осадчого, А. Щербатюка, В. Ярмуша та інших.

Восьмий випуск журналу приносить аналітичний огляд „Національна плятформа українських неформальних об'єднань" Л. Шереметьєвої-Дашкевич, „70 років громадянської війни" М. Осадчого, „Маніфест блюзреалізму" В. Перевозного, а також велику збірку віршів Т. Мельничука, М. Горбаля, С. Сапеляка, переклади віршів Кіміко Гаан і Чері Фейна, повість К. Москальця „Куди мені подітися" та інших.

Обидва випуски містять багату хроніку й інформації з політичного й релігійного життя в Україні в 1989 році.

Випуск ч. 7 „Кафедри" має 173 сторінки і він ілюстрований фоторепродукціями картин Марії Примаченко, а випуск ч. 8 має 205 сторінок і він ілюстрований фоторепродукціями картин Михайла Попова. Обкладинку для „Кафедри" оформив Олесь Тимошенко.

Ціна кожного випуску „Кафедри" в Америці й інших країнах — 10 ам. дол., в Канаді — 10 кан. дол. Замовлення слати на адресу: „Smoloskyp", P.O.Box 561, Ellicott City, Md. 21043.

У СВІТІ

ВИСТУПАЮЧИ НА ТЕЛЕВІЗІЙНІЙ програмі керівник норвежзької контррозвідки Свен Урдаль заявив, що, не дивлячись на пропаґандивну писанину про закінчення „холодної війни", совєтські шпигуни в Норвеґії пожвавили свою діяльність і збільшили число своїх аґентів. Совєтські розвідники анґажують до своєї праці також продажних норвежців. Найбільша концентрація шпигунів знаходиться в Осльо й околиці. Прицілом для вербування стали науковці, журналісти і бизнесмени. На думку Урдаля керівництво КҐБ і ҐРУ використовують зручно теперішній політичний клімат в Норвеґії, тобто довір'я норвежців до Совєтського Союзу і на цьому „печуть свою печеню".

НІМЕЦЬКА ФІЛІЯ католицької допомогової організації „Харітас" розпічне на наступний тиждень, тобто 3-го грудня, висилати покищо 30,000 пакунків з харчовими продуктами до Совєтського Союзу, взявши до уваги великий брак харчів в багатьох районах СССР і можливість голоду в зимових і весняних місяцях. Десятикілограмові пачки включатимуть в основному такі продукти, як муку, ковбаси, цукор, вуджену солонину, крупи, риж і взагалі продукти потрібні для щоденного вжитку. Тому, що залізниця СССР тепер перевантажена виведенням совєтських вояків із Східньої Европи, в тому числі також із східньонімецьких земель, „Харітас" відправить частину харчів тяґаровими автомобілями на власний кошт. „Харітас" збирається поширити свою допомогу для СССР також на інші продукти і медицину, але він має труднощі, які ставлять йому на кожному кроці партапаратчики, які вважають, що вся допомога має іти через їхні руки, а не просто для населення.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ Німеччини Ганс-Дітріх Ґеншер відбув розмову з головнокомандуючим совєтськими військовими частинами у східній частині країни ген. Борісом Снєтковим. Темою розмови була справа виведення совєтських військ з Німеччини. Як відомо, совєтсько-німецький договір передбачає виведення 380,000 совєтських вояків до 1994 року, але уряд Німеччини робить усі заходи, щоб приспішити виведення військ, навіть коштом збільшення дотацій для СССР. Крім того Свєтков порушив справу чимраз більшої втечі совєтських вояків на Захід, які просять Бонн надати їм політичний азиль. Можливо, кажуть спостерігачі, що совєтські чинники хотіли б зупинити цю хвилю втечі.

МІНІСТЕР ОБОРОНИ СССР НЕ ВИКЛЮЧАЄ ВЖИТТЯ СИЛИ В РЕСПУБЛІКАХ

Москва. — Міністер оборони СССР Дімітрій Т. Язов проголосив у вівторок, 27-го листопада публічно шляхом телевізійної передачі, що совєтська армія, зглядно її частини у республіках, отримали наказ і дозвіл оборонятися, вживати силу і зброю проти „ребіліянтів", які наважаться порушувати законодавство, або виступатимуть проти армії.

Билл Келлер, кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" в Москві пише в числі з 28-го листопада, що маршал Д. Язов, який заявив, що він говорить від імені генерального секретаря ЦК КПСС, тобто голови одної тоталітарної партії, і президента із спеціяльними повновластями Міхаїла Ґорбачова, підкреслив, що безпека країни, мовляв, є загрожена антимілітарною політикою в деяких республіках, включно до вимог здавати зброю республіканським з'єднанням. Загроженою є також совєтська атомова зброя. Наказ міністерства оборони поширюється також на цивільне населення, яке братиме участь в „андидержавних чи антимілітарних виступах". У виїмкових випадках армія має право перехоплювати владу в республіках, областях чи районах, забезпечувати доставу води і харчів для населення, охороняти стратегічно важливі терени й інсталяції тощо.

Воякам видали автоматичну зброю із зарядженням стріляти гострими набоями, якщо б хтонебудь розпочав атаку на них чи військове майно. Д. Язов наказав також армійським частинам, щоб вони охороняли військові пам'ятники перед знищенням і не допускали до великих нібито антивійськових, а в дійсності антикомуністичних демонстрацій.

Поява маршала Д. Язова на телевізії з ревеляційними наказами вказує на те, — кажуть політичні аналітики і акредитовані в Москві кореспонденти, що М. Ґорбачов вирішив припинити неспокої і самостійницькі тенденції в республіках при допомозі збройної сили, тобто війська і спеціяльних частин злочинців КҐБ. Раніше совєтський лідер заперечував на форумі Верховної Ради СССР твердження, що в країні діються політичні безпорядки, а тепер він хоче доказати ділом, тобто штиками чекістів, вірних покищо його урядові і обманливій політиці, що загальний стан в СССР починає нормалізуватися, — каже Б. Келлер у своїй вичерпній інформації.

Сьогодні, тобто 27-го листопада, коли було написане це звідомлення, М. Ґорбачов „взявся" за справу Боріса Єльцина, який відмовився підписати союзний договір від імені Російської федерації, поки союзний уряд не визнає повної суверенности, економічної і політичної, за всіма республіками СССР. На відкритті чергової сесії Верховної Ради Російської федерації М. Ґорбачов особисто намагався переконати депутатів про корисність підписання договору, але Єльцин погодився лише на публічне обговорення проєкту договору, виключаючи всяку дискусію на цю тему на сесії ВР РСФСР.

Знавці підсовєтської проблематики кажуть, що у зв'язку із спеціяльними повновластями для армії, треба сподіватися тиску Москви на Приблатійські республіки і ті області, які перебрали владу в свої руки у висліді менш-більш вільних виборів.

М. Ґорбачов у свою чергу видав мабуть вже десятий з черги „указ", що республіки, області і райони не мають права на свою руку здержувати доставу потрібних матеріялів і харчів для армії і таке поступування каратиметься згідно з законами СССР.

У першій статті і другім розділі проєкту союзного договору говориться про „добровільнеє об'єднання суверенних республік", але зовсім недавно, під час тривання Паризької конференції для справ безпеки і співробітництва в Европі, імперіяліст М. Ґорбачов показав на практиці, як він поважає суверенітет інших, не кажучи про його виступ на пресовій конференції в Парижі проти націоналістів і сепаратистів в республіках СССР. Здається нічого покищо не змінилося в комуно-московській імперії, — кажуть спостерігачі.

В АМЕРИЦІ

У ВІВТОРОК, 27-ГО листопада, японська автомобільна корпорація Тойота подала до загального відома свої пляни розбудови їхнього фабриного комплексу в ЗСА. Згідно з цими плянами, вони задумують розбудувати свою фабрику моделю Камрі в Джорджтавн, Кі., до таких розмірів, щоби могти продукувати 400,000 автомобілів річно, що кине свого роду виклик моделеві Аккорд фірми Гонди та фордському Таврусові, котрі втішаються великою популярністю в ЗСА. Крім цього Тойота вже сьогодні затруднює 3,500 робітників, а як в 1993 році закінчить розбудову, то затруднить додаткових 1,500. Алекс Воррен, заступник президента автомобільної фірми Тойота, заявив, що вже сьогодні фірма має коло 100,000 аплікацій на працю, більшість від мешканців стейту Кентакі.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ суд своєю відмовою наново переглянути попереднє рішення про відкинення трьох кримінальних обвинувачень проти Олівера Норта завдав ще одну затримку тим, які ведуть справу проти нього пов'язану з аферою Іран-контра. Лоренс Волш, незалежний обвинувач у цьому позиві, заявив, що він напевно буде апелювати в справі цього рішення до Верховного Суду. Як відомо, 20-го липня панель із трьох суддів федерального апеляційного суду округи Колюмбія відкинув два кримінальні обвинувачення проти О. Норта та цілковито змінив третє. Таке рішення поставило під великий знак питання взагалі цілу справу проти О. Норта, колишнього помічника Ради Крайової Безпеки, який був згідно з обвинуваченням, головним промототом продажу зброї Іранові, а прибутки з цих трансакцій уживав на допомогу повстанцям Нікараґуа, що було конкретно заборонено Конґресом.

ЗГІДНО ЗІ ЗВІДОМЛЕННЯМ з перевірки урядовими властями, вада знайдена у телескопі Габбла була наслідком недогляду відповідальних чинників у міжпростірному центрі, як також і фірми, що виготовляла головне дзеркало до цього телескопа. Офіційні чинники НАСА, сказали, що вада дзеркала у міжпростірному телескопі, котру викритно доперва після того, як телескоп було запущено у простір минулого квітня, перешкодила йому в негайному розпізнанні мало помітних об'єктів, що було його головним завданням. Все ж таки ті самі чиновники твердять, що навіть з вадою цей телескоп є куди кращим, як будь-який інший інструмент на кулі земській та вже нагромадив цілу низку імпозантних даних для наукових дослідів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Postmaster Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City, N J 07302

Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Виборчі несподіванки у Польщі

Коли кілька тижнів тому голова і засновник робітничої спілки „Солідарність" Лєх Валенса почав критикувати свого протеґованого прем'єра Тадеуша Мазовецького і врешті проголосив, що він кандидуватиме на президента, його вигра здавалася запевненою.

Найчисленнішою суспільною верствою в Польщі є робітники. А Лєх Валенса був (і є) одним із них, він став їхнім героєм, вони правильно можуть гордитися ним, який виборов „Солідарности" леґалізацію і перетворив її у політичний чинник, який став стрижнем державної влади. Тому здавалося, що попри всі розумові застереження щодо кваліфікацій Лєха Валенси стати першим демократичним виборним президентом Польщі від 50 літ — він таки стане ним. На диво — вибори у неділю 26-го листопада принесли різні несподіванки. Перш усього — кандидатами були не тільки Лєх Валенса і колишній його протеґований, тепер суперник прем'єр Тадеуш Мазовецький, але аж п'ять кандидатів. Один із них, невідомий у Польщі прибулий з Канади й канадський натуралізований раніше польський бизнесмен Станіслав Тимінський дістав у виборах найбільше голосів — після Валенси. Він ніколи не брав участи у політичному житті і його передвиборча аґітація була дуже проста „Я був бідний і доробився грошей та навчу вас, як це робиться". Можна уявити собі, яка нужда у Польщі і який там примітивний політичний рівень: коли люди масово голосують на такого кандидата на президента.

Ото ж ці вибори у Польщі стали неповажним видовищем. Воно буде продовжуватися до неділі 9-го грудня, коли вибиратимуть одного з двох, що дістали були найбільше голосів — Валенсу або Тимінського. Кожний із них дуже контроверсійний. Лєх Валенса отримав за свій протикомуністичний хрестоносний похід нагороду Нобеля. Він — народний трибун, добрий організатор, добрий промовець. Але і електромонтер у корабельних доках. Чи може бути під кінець XX сторіччя президентом якоїсь европейської країни людина без університетської освіти? Живемо тепер у часі, коли в усьому широкому світі найпершою проблемою є економіка. Лєх Валенса вже дав раз доказ, що не орієнтується, який стан економіки в сучасному світі. Коли він вславився як переможець у кампанії проти комунізму — полетів до Польщі Джордж Буш, відвідав Валенсу у Ґданську, був у нього на обіді та вручив йому чек на 1,000 міл. дол. „Польща потребує 10 більйонів", — заявив Валенса. Польща потребувала і потребує ще більше, але Америка сама бореться з подвійним дефіцитом — державного бюджету і закордонної торгівлі. Вимагати від Америки 10 більйонів — неповажна річ. У новому уряді Польщі можуть бути фахівці всіх ресортів, але Валенса не обмежиться лиш до репрезентації, бо в нього радше диктаторські нахили.

Заснована Валенсою „Солідарність" зайняла була прихильне становище супроти визвольного руху України. „Солідарність" вислала окрему делеґацію на Установчі Збори Українського Народного Руху у Києві у вересні минулого року і Адам Міхнік виголосив гарну промову. У складі делеґації був Володимир Мокрий, доцент Ягайлонського університету у Кракові. Офіційний орган „Солідарности" „Ґазета Виборча" постійно прихильно розглядає українську визвольну проблематику. Так це було за уряду Мазовецького, проти якого звернувся Валенса. Знову ж карта Станіслава Тимінського нам зовсім невідома. З уваги на перебування у Польщі поважної української громади та з уваги на сусідство України з Польщею і спільну ворожість супроти Москви і комунізму — нам цікаві події у Польщі.

ІЗРАЇЛЬСЬКЕ ВОЄННЕ летунство знову виконало рейд на військові позиції палестинців в південній частині Ливану, особливо на позиції організації Фатаг, яку очолює ненависник Ізраїля Абу Нідаль. Літаки типу Ф-15 і Ф-16 обстріляли позиції палестинців, випустивши на їхні бази понад 20 ракет. Взагалі ситуація в Ізраїлі дуже напружена у зв'язку з похоронами п'ятьох вояків, які загинули від перестрілки на ізраїльсько-єгипетському кордоні і закликами ізраїльців не приймати на роботи арабів, зокрема палестинців, яких Ізраїль, як виглядає з різних потягнень, хоче позбутися.

Микола Бараболяк

РУХ — „СОЛІДАРНІСТЬ"

Це рівняння Руху з польською „Солідарністю" не вповні вірне. Солідарність — це рух польського робітництва, керований робітником. Рух постав за почином інтелектуалів, очолюваний інтелектуалами. Солідарність об'єднала усе польське робітництво, і за нею стояла вся польська суспільність. Рух має сильну опору в західніх областях України, а не таку у східніх. На це вказує між іншим склад делеґації на II З'їзді Руху. Велика диспропорція між числом делеґатів західніх областей. Солідарність діяла і очолювала визвольний рух польського народу в цілому. В Україні майже четвертина населення росіяни й інші поселенці, а друга четвертина малороси. Рух не може виступати як репрезентант цілого населення України. Тому Рухові приходиться поборювати більші труднощі: не тільки систему, але й тих, які в такий чи інший спосіб дають партократам підтримку. Але в одному рівняння цих організацій правильне: як польська „Солідарність" зламала у Польщі панування Москви, так і Рух є єдиною силою, яка може сповнити таку ж ролю в Україні. Хто нині не єднається у боротьбі проти ворога з Рухом, а може й бороздить, чи в такий чи інший спосіб підважує престиж методи дій і заходи тої організації — той робить дуже нерозумно.

Всі захоплюємось „експозе" голови Рух-у Івана Драча на II З'їзді Руху. Нема, думаю найскрайнішого українського націоналіста, котрий висловив би краще і яскравіше наші незалежницькі аспірації, як це вчинив Драч. І. Драч виявив без сумніву великі провідницькі прикмети. А ось підносяться серед нас докори: чому перевибрано на лідера саме Драча? Чому не Михайла Гориня? Що криється в цьому докорі? А ніщо інше як те, що ми в цей вирішальний для долі нашої держави час, виносимо на денне світло ідеологічний елемент: як може очолювати наш визвольний рух колишній комуніст? — обурюється дехто. Горинь, бувши між нами, підкреслював, що в час, коли наші сили такі слабкі, ми мусимо включити у наші визвольні змагання кожного, хто єднається з нами у наших заходах, а особливо, коли це люди з досвідом і політичним стажем. Мусимо забути за минуле і йти крок у крок навіть із тими, які судили нас, коли вони нині йдуть у крок із нами.

Вислід парляментарних виборів у Польщі не був такий жалюгідний як в Україні. Там прийшли до влади свої вцілому. А все ж там донині президентом держави Ярузельський, той хто підписував постанови про арештування прем'єр-міністра Мазовецького та інших чолових провідників нинішньої Польщі. Польське підпілля було краще зорганізоване чим наше, а воно не творило паралельних визвольних рейок поруч „Солідарности". Польща мала свою незалежну армію, яку можна б було ужити для підпільних акцій, а того не було. Народ підкорився проводові „Солідарности" і під знаком такої солідарности не тільки переміг, але вказав іншим народам на методи боротьби з Москвою на нинішньому етапі.

А серед нас елементи, задурманені ідеологізмом, намагаються відцуратись від нинішнього проводу нашої „Солідарности" — Руху, мовляв у ньому займають провідні місця одиниці, які корились Москві, ідеологічно не витримали в ідейній „непорочності", і колись кривили душею, підлабузнюючись ворогові. Виходить, що для нас ідеальною була б така ситуація, де ввесь нас інтелектуальний світ був дощенту винищений, надіючись на повний феномен Сфінкса. Поляки запрягли були до віднови їх державности кожного, хто схилявся до них і міг бути корисним у процесі визволення. Ми докоряємо своїм і таким чином послаблюємо наші визвольні почини. „Стовідсотковість" не може нині принести нам користи навіть у Галичині, а на східніх землях, як указують голоси, видимо шкодить, і припинює процес визволення. Такими методами ми копаємо новий Збруч, бо деякі наші лозунґи і методи пропаґанди замість притягати малоросів до українства, штовхають їх глибше у московські обійми. А їхня пропаґанда не спить.

Очевидно ніхто не може пропаґувати під цю пору, коли прийшла воля для думки, якесь єдиномисліє. Але на цьому етапі боротьби з ворогом ми не можемо позволити собі на виломи у визвольному процесі і його методах. Поляки на такому етапі, як наш теперішній, підкорились проводові „Солідарности", був він найкращий й ідеальний в даний момент чи ні. Так і нині у нас, годиться, щоб усякі асамблеї та інші комітети „порятунку" не йшли до мети під окремими символами, як ці синьо-жовті, і не підривали авторитету цих наших провідників, які виправдали себе досі. Зокрема час припинити і на поселеннях диверсію проти чільних представників Руху, які в найважчих умовах намагаються здійснювати наші визвольні заходи методами, які у світі визнані політичними, а не романтичними!

Михайло Кучер

БІБЛІЯ І ЕКОНОМІКА

Англійський журнал „Економіст" весною цього року опублікував статтю п.з. „Поборовши комунізм — Бог почав боротьбу з мамоною". Під іменем Бог тут розуміється Католицька Церква, а більш точно Папа Павло II. Стаття редакційна, тому не підписана. Роля Папи в статті представлена як голови могутньої корпорації, противника Ґорбачова з його концепцією „Загального европейського дома". Єдність Европи за основу має мати єдиний християнський світогляд. А Ґорбачов і комуніст, і ленінець, і марксист. Економічна допомога Заходу Сходові виявляється невистачаючою. Стаття спиняється над тими клопотами, в яких опинилися країни, що вчора вийшли з-під ярма комунізму. Економічна допомога виявилася малою, а Захід не розуміє чому треба продовжувати допомагати, коли боротьба з Церквою і віруючими припинилася. Одначе психіка людей знищена пануванням комунізму і приходиться говорити про демонтаж психіки, явище страшне і небезпечне. А що коли звільнені народи погодяться на зматеріялізоване споживче суспільство? Чи християнство — питає редакція — може конкурувати (чи зможе) з доляром, або західньою німецькою маркою, чи японською єною?

Тон статті не ворожий християнству, але місцями іронічно насторожений, не завжди приємний. В основі статті лежить спір між сторонниками капіталістичної економіки у її „чистому" виді, без моральних та етичних обмежень, а тим більше релігійних. Спір між тими, хто є за вільний ринок і приватну власність над кожною формою державної економіки. Спір набрав навіть жорстоких форм після того як появилася енцикліка Папи Павла II „Про суспільне благо". Проти енцикліки виступили з гострими закидами не тільки марксисти, але ті, хто підтримує „чистий" капіталізм. Вони твердять, що в енцикліці нема місця етичним, або духовним арґументам і тих елементів також нема в політиці.

Папа Павло II у своїй енцикліці засудив марксистський матеріялізм і кожну побудовану на ньому державну систему, але категорично заперечив, що все моральне і духовне-це особиста справа кожної людини.

Як можна погодити суперечку на основі Біблії? Спір може погодити, або вияснити тільки Біблія. Сучасні теологи (богослови), на жаль, не дають відповіді. Їх висновки в Біблії мають дуже загальний і туманний характер, а життя вимагає ясної, недвозначної відповіді.

Людина має конкретне завдання на землі — створити заможність. Але християнин по своєму дивиться на матеріяльний фізичний світ. Бог наказав працювати, поліпшувати і користати з матеріяльних ресурсів світу. Бажання контролювати ресурси-земні запаси-управляти ними покладено в основу діяльности людини. Лінивство не властиве природі людини. У пляни Бога ніколи не входило, щоб бідність стала нормою економічного життя людини. Бог хоче для свого світу добробуту.

Згідно з Біблією, економічне життя має законність, яка лежить в основі природи створеного світу. Нема нічого поганого в тому, щоб заробляти і витрачати гроші. Але світ не належить людині тільки Богові і людина відповідальна перед Богом за світ. Бог дав людині світ тільки в тимчасове користання. Тому людина не має права нищити природу. Мета не може виправдати засоби. Християнська суспільна норма це приватна власність, а не державна, не колективна. Справжнє повне право власности має тільки Бог. І Він тільки історично передав світ людині. Біблія нам каже, що приватна власність нормальна і загальноприйнята. В юдео-християнській свідомості приватна власність це природне право, бо їй дано право вибору. Сьома заповідь стоїть на сторожі приватної власности „не кради!". Це безумовний наказ, а не звичайна порада. Не може бути свободи без приватної власности. Тому філософія каже про „моральний імператив". Людина, яка нічого не має, безумовно залежить від інших. Капіталізм необхідна умова, яка ґарантує свободу суспільства. Кожна родина має мати місце в економічному житті. Родина була, є і буде цим джерелом, з якого постає суспільство. Тому необхідні політичні та економічні структури, які дозволять родині бути активною в економічному житті.

Треба звернути увагу на фундаментальну рівність людини перед Богом, а тим самим і перед законом. З християнського погляду треба знищити незаможність. Біблія засуджує зловживання економічною владою. Біблія забороняє заздрість, бажання чужого — „не пожадай". Це знову ж таки наказ. Але природне бажання осягнути добробут також врешті може обернутися в неґативне явище. Не можна служити одночасно Богові і мамоні. Сучасна цивілізація з багатьма спокусами не звертає на це належну увагу. Справедлива економічна структура (будова) відповідає волі Бога. Але така структура може постати на основі особистої відповідальности кожної людини перед Богом. Християнство каже і щодня нагадує, що є кара і є гріх. Кара і гріх йде поруч з людиною від народження до смерти. Ідея економічної справедливости йде від людини до держави, але багато може бути зреалізоване приватним сектором економіки. Це торкається освіти, охорони здоров'я, суспільного забезпечення, милосердя.

Задуманий гріх уже гріх. Сама думка про гріх, про його можливість, про його здійснення — вже гріх. Це варто пам'ятати власне тепер, коли спостерігається страшний упадок моральности, демонтаж психіки людини, який почався після Жовтневої революції. Якщо нема Бога — все дозволено. Людина втрачає почуття сорому і вини за зроблене погане, злочинне.

Демократія — це політичний режим, за яким стоїть, невидима, але жорстока етична норма, норма відношення до ближнього на основі Євангелія.

ЗДОРОВ'Я — ВСЬОМУ ГОЛОВА!

Д-р мед. Роман Осінчук

Ще раз до проблеми АІДС

(З приводу міжнародної конференції у Сан Франсіско)

Обіцяючи в попередній статті ще раз повернутись до поданої вгорі теми треба вже на початку підкреслити, що це направду дуже клопітлива суспільно-здоровна проблема, яка вимагає дуже уважного ставлення до неї не лише поодиноких людей, але, в сучасних умовинах постійного поширювання цієї хвороби, уваги цілої суспільности та держави, а зглядно цілого світу. Не оминула ця хвороба й нашої України, де її називають СНІД. Згадана хвороба вимагає довгого домашнього чи шпитального догляду, великих грошових ресурсів на домашній і шпитальний догляд та врешті грошових коштів на науковий дослід хвороба та ліків у різних науково-дослідних інститутах чи університетських медичних клініках.

Вже сьогодні, як я згадував у попередній статті, кошти самого лікування виносять 5 більйонів долярів. За два-три роки при такому поступі хвороби як нині кошти лікування виноситимуть 11 більйонів долярів. Хтось, себто податники чи кожний з нас, мусить за це заплатити. А лікування, на жаль, безнадійне лікування хворого на АІДС є дуже коштовне і з року на рік зростає. Важко хворі на АІДС вимагають довгого шпитального лікування, особливого догляду, дорогих ліків та деякого збільшення коштів на охоронні засоби лікарів та медсестер. Навіть хвороби серця, цукрівниця, новотвори чи раки, взяті разом, мабуть не будуть вимагати таких видатків як ця злощасна хвороба АІДС, яку можна б при доброму розумінні цієї небезпеки, повстриманости від неприродних сексуальних практик чи ліквідації навику до кокаїни не лише стримати але зчасом цілком зліквідувати. Проте ледве чи в умовинах американської сваволі та непошанування державних законів американськими деякими колами суспільности й малої каральности проступників можна це досягнути.

Завдяки такій досить безвиглядній ситуації велика доброчинна жертвенність різних багатих американських компаній чи поодиноких американських громадян-добродіїв постійно маліє з приводу деякого погіршення фінансових спроможностей та й видатків на інші конечніші потреби хоч би видатки на змобілізовані сотки тисяч жовнірів та висилку до південних країн арабського півострова, а головно з приводу браку якоїсь здисциплінования заходів самого згаданого оточення, яке цю страшну хворобу поширює і не має чи не хоче взяти на себе відповідальність за майбутнє здоров'я свого народу.

А що ж діється у лікарському світі? Серед лікарів є теж поділені погляди на їхні обов'язки, професійну відповідальність й лікарську етику у сфері лікування хворих на АІДС. Очевидно, що якоїсь наявної відмови лікування хворих на АІДС досі немає, а подруге є деякий період в житті хворого на АІДС коли він почувається цілком здоровим та навіть ляборáторними методами не можна ствердити наявність віруса в крові, а проте хворий може заразити ним іншу здорову людину. Лікарі чи навіть зубні лікарі тепер працюють у рукавичках навіть при досліджуванні хворого. Хірурги-оператори крім своєї стандартної білизни, фартухів чи халатів тепер вживають додаткові непромакальні кров'ю хвартухи та подвійні рукавиці на руки, всякого роду маски на лице й особливі окуляри, щільні довкола ока і т.п. щоб не могла дістатися кров хворого денебудь до тіла лікаря, в якому не раз людина має часом легкі й невидні ушкодження скіри. А чи може лікар остерегтись чи завважити якусь малу задирку коло нігтя? Немає такого лікаря, щоб колись не заколовся голкою з кров'ю хворого.

Нерідко лікарі-інтерни в шпиталях великих міст не хотять працювати та переносяться до шпиталів на провінції, де відсоток хворих на АІДС є відносно малий. Це саме діється з медсестрами, які часто покидають великі шпиталі, особливо міські, в яких наприклад у Сан Франсіско чи в Ню Йорку є не раз 25 відс. хворих на АІДС. І деякі громадяни дорікають, як же це? Лікарі не хотять лікувати хворих? А ці відповідають. Алеж ми маємо першу відповідальність перед своєю родиною та своїми малими дітьми. Не трудно не признати їм рації, хоч сумнівної, доказом такої оборони свого життя чи своєї родини є один дуже голосний випадок у Сан Франсіско. Дуже відома лікарка, хірург-ортопед, д-р Льорейн Дей недавно зрезиґнувала зі свого становища та залишила свою велику лікарську практику, оправдуючись тим, що її перше зобов'язання є супроти її недорослих дітей.

Доказів на зараження лікарів вірусом АІДС в часі практики сьогодні можна навести досить поважну кількість лікарів. А що ж тоді з професійною етикою? Відповідають так: „А що ж тоді з нашою розгульною безвідповідальною громадою? Ні одна, ні друга відповідь нікого не задовільняє. На жаль, таку дійсність створила сьогодні сама суспільність, чи бодай як не ціла то велика частина її.

А які вигляди на майбутність? На жаль, в сучасних умовинах лікарські досліди не дали навіть якоїсь надії на можливі заходи чи ліки, що могли б запобігати чи лікувати хворих. Людина в якій розвинулась хвороба АІДС мусить по якомусь році чи двох вмерти. В сьогоднішніх умовинах вживають різних ліків в часі розвиненої хвороби АІДС хоч би згадати найчастіше

(Закінчення на стор. 3)

Лідія Палій

„ЗОЛОТИЙ ГОМІН"

IV.

Сперше все це видалось мені трохи театральним але коли побачила, як внесли стару ікону з рушником, почула як загриміли літаври, змінила свою думку (англійці мають своїх „біфітерс", Ватикан швайцарську ґвардію, чому б нам і не повернутись до традицій?). Ряд козаків навколішки тримали на рушниках буханці чорного хліба, які поблагословив священик. На вітрі лопотіли хоругви Корсунської січі, Галицької січі... козаки роздавали зібраним людям посвячений хліб як причастіє.

Відмінним від інших був прощальний концерт в будинку культури „Славутич" на Подолі. Там карпатський мольфар „заклинав на добро", виступав фолкльорний театер „Берегиня" з хореографічною композицією, співав хлоп'ячий хор музичної школи ім. Лисенка, старовинну музику відтворив ансамбль „Київська камерата". Талановита акторка рецитувала в ориґіналі „Плач Ярославни" із „Слова о полку Ігоревім", як також поему невідомого автора XVII століття. Сліпий бандурист співав старинну думу. Малий хлопчина палко рецитував „Розриту могилу", а львівський ансамбль Товариства Лева співав „Не пора", „Тюремні пута ми вже порвали" на пісні УПА.

Там ми дістали незвичайні букети — кілька пшеничних колосків з чорнобривцями і калиною, пов'язані синьо-жовтою стрічкою.

Вільний від програми час

В єдиний вільний від програми день нас кількоро гостей з-за кордону відвідали редакцію „Всесвіту", де почули від головного редактора О. Микитенка про пляни цього журналу та обговорили можливості дальших перекладів чужинецьких авторів на українську мову. Особливо взяли під увагу англомовних українських письменників Канади, яка наступного року святкуватиме 100-ліття українського поселення країни.

З Віркою Вовк відвідали ми видавництво „Радянський письменник" (плянують його перезвати на „Український письменник"), обговорювали поміщення творів авторів діяспори в українських журналах в минулому й на майбутнє.

Одного вечора члени українського ПЕН відбули сходини, які провадив М. Вінграновський. Дискутували над статутом і критеріями приймання нових членів.

Протягом усього Фестивалю нас часто фільмували, фотографували, інтерв'ювали. Часописи в більшості вірно цитували нас, але деякі ще „не перебудовані" як наприклад „Робітнича газета" вкладали в наші уста слова, яких ми ніколи не говорили.

Через Волинь до Львова

Учасники Фестивалю „Золотий гомін" поділилися на дві групи, місцеві поїхали до Чернігова, а ми діяспори з кількома організаторами свята, вибрались автобусом до Львова. Перед нами цілу дорогу їхало авто міліції з блимаючим світлом і гучномовцями. Для того однак, щоб нам від таких почестей не перевернулось у голові, наш провідник Олесь Лупій пояснив, що ця ескорта виключно на те, аби хоронити нас від аварії та, щоб приспішити їзду автобуса.

Дорога була довга, однак цікава. Житомир ми проїхали боком. Славний жіночий монастир у Корці бачили тільки з вікна автобуса. У Зв'яглі (тепер чомусь перейменованому на Новоград Волинськ), де родилась і виростала Леся Українка, ми зупинились і поклали квіти у стіп пам'ятника великої поетеси.

Минали охайні волинські хатки із садами, де яблуні аж угиналися під тягарем овочів. Минали мальовничі ставки з качечками, розлогі луги...

По селах виднілн відбудовані, а то й нові церкви. Ця частина України, колись дуже придушена, починає відживати. На написах із назвами сіл літери „о" часто перемальовані на „і".

У Рівному прийняли нас хлібом і сіллю та квітами. Привітав нас представник демократичного уряду міста. В ресторані гостили нас по королівськи.

У Дубні не було часу приставати, здалека тільки мигнув славний замок.

На границі Львівської области чекала на нас велика делеґація з чисельними національними прапорами. І знову вітали над дівчата й хлопці хлібом та сіллю, та цим разом в них були гуцульські киптарі, а не традиційні полтавські одяги. Знову обдарували нас квітами, а на верх автобусу причепили великий прапор.

До Львова приїхали в т.зв. годину пік: автобус ледве пересувався вузькими середньовічними вулицями. В готелі не вспіла навіть розглянутись у кімнаті, вкинули квіти до ванни повної води, передягнулася й піґнала до автобусу, який нас завіз до Оперного театру.

Там нас знову посадили на сцені. Вечір відкрив Р. Лубківський, голова львівської Спілки письменників. Виступали Микола Руденко, Ігор Калинець, Богдан Рубчак, Віра Вовк, Іван Драч, Ростислав Братунь, Богдан Бойчук, Юрій Тарнавський, Павло Мовчан, Яр Славутич, Олесь Лупій, Аскольд Мельничук, Марія Ревакович, Любов Голота, Василь Гарасим'юк, Віктор Неборак, Марія Влад й інші.

Я гляділа на три ряди позолочених бальконів і льож, на стелю з алегоричними фіґурами й нагадувала дитинство. Тут колись на цій сцені я грала ролю Міцька, сина „Лиса Микити" в дитячій п'єсі. Тепер почувалася тут

(Закінчення на стор. 3)

ВСЯ ДИВІДЕНДА ДО ФОНДУ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Українці в Польщі отримали будівлю в Кракові на культурно-науковий центр

На днях до Америки приїхав з Польщі д-р Володимир Мокрий, голова Фундації св. Володимира, єдиний українець-посол до польського сойму, людина, яка всю свою діяльність присвячує мирному співжиттю, співпраці і взаєморозумінню між українцями і поляками, до чого прихильно поставився і Лех Валенса.

За наукові дослідження, які вказують на християнські коріння української культури та за діяльність для польсько-українського зближення і пізнання д-р Мокрий отримав нагороду Фундації Папи Івана Павла II. Цією нагородою д-р Мокрий поклав основу Фундації св. Володимира в Кракові. Найважливішою ціллю Фундації є створення українського науково-культурного центру у старовинному Кракові, який стане місцем синтези нашої духовості — науки, літератури, культури і мистецтва. В ньому міститимуться архів, бібліотека, музейний магазин зі залями для виставок українських стародавніх пам'яток та творів сучасного мистецтва, видавництво, конференційна заля та гостинні кімнати.

Не дивлячись на всепоступаючу інфляцію в Польщі, д-рові Мокрому вдалося роздобути будинок для такого центру біля королівського замку Вавель на термін 25 років безплатного користування з забезпеченням дальшого продовження цього терміну. Але будинок цей вимагає основного ремонту. Кошти на будівельні матеріяли для цього ремонту з початку 1991 року зростуть вдвічі. Тому їх необхідно купити зараз. Ситуація є скрутна і термінова. І тільки від зрозуміння всієї вагомості цієї справи і від підтримки української громади залежить наш спільний успіх в уже заінвестованій справі. Варто звернути особливу увагу на це, що краківський центр стає базою для новоствореної катедри української філології при Ягайлонському університеті, і основою можливості обміну між вченими і студентами України, Польщі і діяспори.

Спричинімося до введення в життя ідеї створення цього важливого краківського звена між Україною, і Західним світом.

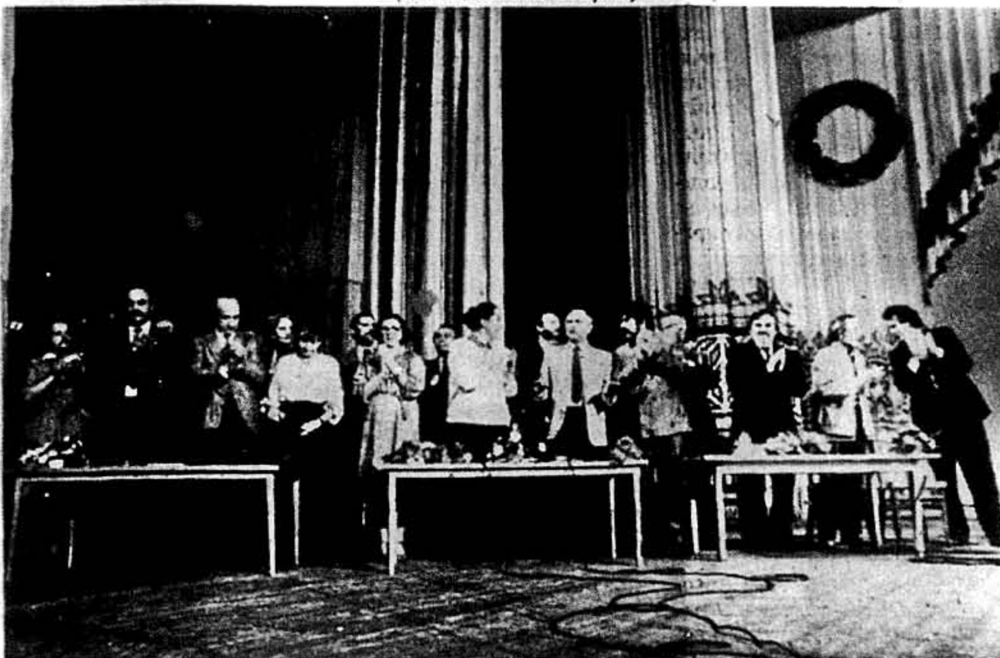
Грошові пожертви просимо висилати до кредитівки „Самопоміч" в Ню Йорку на конто ч. 15538, Self — Reliance (N. Y.) Ukrainian Federal Credit Union, 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003; або до Кредитівки „Самопоміч" у Чикаго конто ч. 29206-00. У Канаді можна висилати чеки до SO—USE (Toronto) Credit Union LTD—AC N106 8 710. Чеки просимо виписувати на St. Volodymyr Foundation FUND of Shevchenko Scientific Society.

Під час авдієнції учасників наукової сесії в Римі в травні цього року, яка була присвячена культурі чотирьох народів колишньої Річипосполитої — поляків, литовців, українців і білорусів. На фото вгорі — д-р В. Мокрий з Папою Іваном Павлом II.

„ЗОЛОТИЙ ГОМІН"

(Закінчення зі стор. 2)

Святковий вечір „Золотого гомону" у Палаці „Україна". Стоять зліва: Ю. Коломиєць, М. Фішбайн, Б. Бойчук, Ю. Тарнавський, О. Черненко, Л. Палій, М. Царинник, В. Вовк, О. Зуєвський, спікерка української телевізійної станції, Я. Балан, Д. Павличко, П. Мовчан, Я. Славутич, М. Руденко, і на самому правому крилі В. Яворівський.

зовсім удома, наче вчора покинула цей театер. Цим разом при виступі не мала вже сліз у очах. Заявила, що досі їздили по світі й „шукала світел в чужих гаванях", а тепер вже знаю, що тут моя пристань.

Після літературної частини був ще концерт, однак, більшість з нас не мала вже сил залишитися довше.

Наступного дня у Львові ми знову поділилися на малі групи. Одні відвідали меморіяльний музей І. Франка, інші ходили до громадських і культурно освітніх установ, до університету, до школи ім. Стуса й інших шкіл.

Я „вискочила" відвідати рідню й після того читала вірші для старшоклясників та учителів у недалекій школі. Здивувала мене дисципліна дітей і брак відваги заходити в розмову. Було враження, що молодь просто приголомшена всіми наглими змінами, вони ж ще рік тому напевно носили червоні „гальштуки"!.

По полудні пішла поглянути на пам'ятник Леніна, бо ми вже чули, що його мають зносити. Пам'ятник вже був обліплений лозунгами і хтось вилляв червону фарбу на руки Леніна й вона полилася на золотий напис. Відчувалося наелектризовану атмосферу. Подейкували, що можуть бути проблеми, біля готелю появилися якісь вояки спецчастин з автоматами.

Все сталося, однак, несподівано для нас і без проблем. При вечері ми дізналися, що пам'ятника вже немає.

Увечері учасники Фестивалю зібралися у Спілці письменників. Пригадую, що там в одній кімнаті була кахлева піч, така, яку пам'ятаю з дитинства; притулилась до неї, а вона була тепла.

При „круглому столі" палко дискутували про суть поезії та про намагання розрізнити пересічне віршування від справньої поезії.

Пізно ввечері загостили ще до бару в будинку Спілки. Там ми попивали, заїздали смачні перекуски, співали. Звідкись з'явилися кількох польських поетів. Один з них подарував мені збірочку: „Lwów, Wilno i Krakow — miasta milosci". Дивно читати цих письменників, що пишуть про Львів, що сприймають статус кво, і тільки тужать за щасливим дитинством у цьому гарному місті уже без надії на повернення туди.

Біля півночі пішла знову до готелю, кажуть, однак, що деякі наші поети святкували до четвертої ранку.

Другого дня раненько я побігла до катедри св. Юра, де правилася там Служба Божа. Дякувала Всевишньому на вколішках, за те, що нам повернули цю святиню й взагалі за ті всі події, якими ми є свідками.

Тоді пішла вниз повз парк, Івана Франка. Зірвала там насіння чорнобривців аби засіяти в наступний рік у Торонто.

На місці, де стояв Ленін, якийсь чоловік розбивав червоні мармурові плити з п'єдесталю. Попросила кусок на пам'ятку.

Після обіду відбувалося урочисте посвячення пам'ятника Маркіяна Шашкевича, який тепер стоїть у історичному комплексі на місці церкви св. Духа та семінарії, де вчилися колись члени „Руської трійці". Перед пам'ятником виступала голова Обласної ради С. Чорновіл, мер міста Б. Котик, Р. Лубківський, М. Марунчак з Канади. Від письменників забирали слово, Б. Рубчак, І. Драч, В. Вовк, П. Мовчан, О. Лупій і інші.

Над нами видніла оціліла дзвіниця церкви, з новоміщеним великим годинником, який гетьман І. Виговський подарував у XVII столітті Скитові Манявському, і який пізніше був перенесений до Львова. На площі й н. вулиці Коперника зібралося сотні людей. Я зле почувалася на трибуні, хотіла бути близько моїх подруг зі школи, які, як пізніше дізналася, не могли дістатися до мене. Дивилася на узбіччя старої цитаделі й нагадала, як ми там дітьми збирали пахучі фіялки, і знову ставало все нереальним. Чи дійсно пройшло вже стільки часу? Чи справді я тут?

Роман Лубківський, який займається музеєм попровадив нас у кімнати у дзвіниці, де вже зібрано матеріяли із життя Шашкевича й його оточення. Однак кімната призначена виключно первісному виданню „Русалки Дністрової". На жаль, і це прийшлось оглядати в поспіху.

Обідали в елеґантному, напевно ще австро-угорському, ресторані. Харчі й обслуга були наче десь у Парижі.

У поворотній дорозі до Києва, коли автобус пристав, я назбирала пільних квітів, знайшла навіть духм'яний чебрець.

Починало сутеніти, ще тільки світилися поля золотої свиріпи. І знову співали прегарних народних пісень. Коли зовсім стемніло у світлах фар жевріли легко-пожовклі придорожні дерева, а десь далеко світилися прямокутники вікон, такі наші, з чотирьома шибками. Їхала з близькими мені людьми зі Львова до Києва й була безмежно щаслива...

Кінець.

Ще раз до...

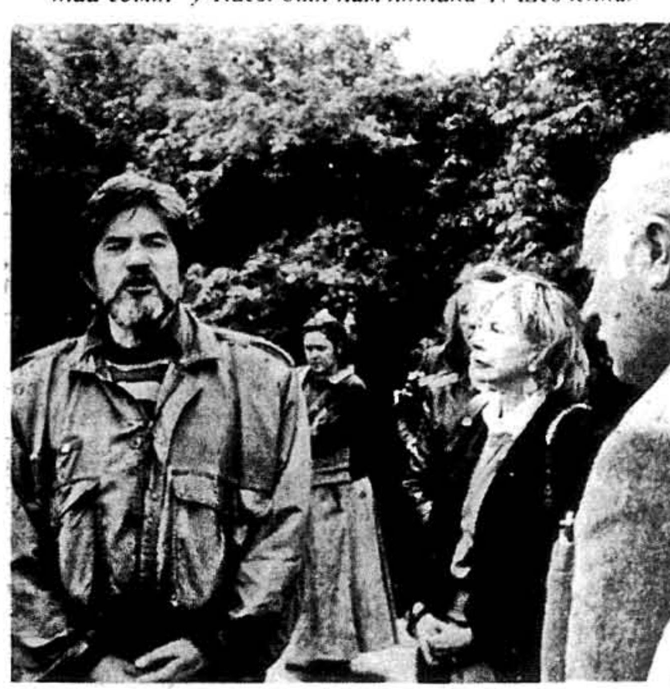
(Закінчення зі стор. 2)

вживану Зідовидін, та дуже скомпліковані ліки дивні за назвою компавнд чи складник Кю, чи SD-н, чи DDC чи альфа-інофферон. Всі ці ліки радше експериментального характеру і хоч їх вже багато та вживані самі чи в різній комбінації двох різних ліків до вилікування хвороби, на жаль, не провадять.

Ведуться теж досліди над витворенням якоїсь щепленки, подібно як це діється із щепленкою у хворобі „Поліо". Цей дослід провадить саме творець щепленки проти Поліо проф. Солк. Уповаючи на великий розвиток медичних дослідів в останніх десятиліттях треба вірити що недалека майбутність таки принесе розв'язку для лікування і запобігання оцій новочасній пошесті — АІДС.

Б. Рубчак промовляє на відкритті Фестивалю „Золотий гомін" у Києві біля пам'ятника Т. Шевченка.

П. Мовчан промовляє у Каневі на могилі Т. Шевченка на Фестивалі „Золотий гомін".

СОВЄТСЬКЕ ПРЕСОВЕ агентство ТАСС, покликаючись на поміщені у газеті „Красная Звєзда" листи від читачів інформує, що член президентської ради Григорій Ровенко заявив, що відношення всесоюзного уряду до трьох прибалтійських країн, правдоподібно буде дещо інакшим, як, наприклад, до всіх інших 12-ох республік, а економічні зв'язки з ними напевно будуть наладнані в дусі доброзичливої злагоди. У вівторок, 27-го листопада, Ровенко виступав на пресовій конференції, зорганізованій пресовою службою бюра президента Міхаїла Ґорбачова і відповідав на запитання про відношення Москви до тих трьох республік, які не бажають залишатися в Союзі. Відношення до них залишаються незмінними, шлях виходу республік з Союзу буде нелегкий, але союзний уряд не застосовуватиме насильства, бо приєднані силою до Союзу республіки не становитимуть конструктивного об'єднання.

Т. Шумилович на виставці американських мистців

Чергова виставка картин нюйоркського відділу Об'єднання американських композиторів, мистців-малярів і письменників (САAA) відбудеться від 3-го—7-го грудня у приміщеннях Dollar Dry Dock Savings Bank, 465 Grand St., в Ню Йорку. У цій виставці візьме участь і довголітній член цього Об'єднання Тарас Шумилович, виставляючи одну із своїх улюбленних українських церков і не менше люблені соняшники.

Виставку можна оглядати щоденно під час урядових годин банку, від 9-ої ранку до 3-ої год. по полудні, за виїмком понеділка й четверга, коли банк відчинений аж до 7-ої год. вечора. Маленьке прийняття відбудеться у середу 5-го грудня від 4-ої до 7-ої год. заходом Ф. Хабіб, віцепрезидента банку. Гостям раді.

Унікальна виставка вишивок в Чикаґо

У п'ятницю, 9-го листопада, в домівці пенсіонерів, що при Чикаго аве., о год. 7-ій вечора відбулося відкриття виставки українських вишивок роботи мисткині-вишивальниці Анни Кіцили, яка народилася в селі Пашева, Ропенського повіту, що розташоване на кордоні Лемківщини і Бойківщини.

Виставку відкрила Анна Білинська, довголітня голова Товариства українських сеньйорів-пенсіонерів, що існує при парафії свв. Володимира і Ольги в нашому місті. Вона тепло привітала численних любителів українського мистецтва та представила присутню на залі вишивальницю Анну Кіцилу, а відтак попросила до слова Анну Кульчицьку, яка цікаво розповіла про життєвий шлях нашої чикагської мисткині. Вона також змістовно накреслила у своєму відчиті історою української вишивки, існування якої відкрито вже у трипільській епосі, і так протягом віків українська вишивка розвивалася і творилася й аж до наших днів. У своєму виступі доповідач також вказала на унікальність української вишивки, при творенні якої дотримуються строгих норм, диктованих у окремих регіонах нашої Батьківщини-України.

Вишивки Лемківщини, наприклад, відзначаються тим, що мотиви представлені у вигляді гілок, закінчених квітами, або листям, тощо.

Відтак Стефанія Кралька, культурна референтка товариства пенсіонерів при нашій парафії, прочитала свій вірш, написаний для цієї оказії.

Виставка мистецького доробку вишивальниці Анни Кіцили була дуже багата. Виставлялися тут вишивані подушки, гама вишиваних рушників, придатних для різних оказій, функцій та призначень; пишалися гарні скатерті і серветки, а також показано унікальне застосування української вишивки, ряд вишиваних подушинок, кожна різної величини, форми та взору, що зі смаком прикрашували різдвяне деревце, що стояло у кутику залі.

Опісля за кавою та солодким (а зокрема смачним тортом роботи невтомної Анни Білинської) глядачі милувалися красою і багатством виставлених експонатів роботи мисткині-вишивальниці Анни Кіцили.

Треба підкреслити, що вишивальниця Анна Кіцила має Богом даний талант до вишивання, а її довголітній мистецький доробок займає чільне місце у регіональній скарбниці мистецтва. Виставка ця відбулася 9—11 листопада.

Кілька слів про Товариство українських пенсіонерів, що від років діє при парафії свв. Володимира і Ольги. Теперішню управу очолює симпатична, громадсько свідома і дуже працьовита Анна Білинська. Не є дивним, що саме вона так вміло веде керму своєї суспільно-церковної діяльности тут, бож вона була не менш діяльною і там, під час польської окупації західніх земель України. Вже тоді вона була активною у жіночому русі у рядах Союзу Українок, а також допомагала своєму чоловікові інж. Богданові Білинському у його обов'язках українського посла до польського сойму від Радикальної партії.

За головування Анни Білинської Товариство пенсіонерів є винятково рухливе: щомісяця членство відбуває свої сходини, на яких виступають із доповідями їхні члени, а також запрошені гості. Для прикладу: недавній кандидат на пост касира на стейт Іллиной Петрік Клин вичерпуючо й зі знанням пояснював членам товариства проблеми нашої округи. (Він саме виграв у виборах і став нашим новообраним стейтовим касиром). На одних із таких сходин мав свій відчит від УКРади д-р М. Домашевський, який інформував присутніх про громадсько-політичні проблеми нашої громади, а також пояснив про бібліотечну систему нашого міста та потребу випожичування книжок членами нашої округи, щоб таким чином забезпечити закуп українських книжок тими бібліотеками.

Катерина Домашевська

Л. Артимів...

(Закінчення зі стор. 1)

Після концерту гості мали нагоду погуторити із солісткою та іншими рідкими гостями, наприклад, з диригентом хору „Гомін" Олегом Цигиликом і скрипалем Кирилом Стеценком при вині та перекусці.

Л. Артимів має вже добре вироблене ім'я серед музичного американського світу, в якому вона здобула ряд нагород і була солісткою у понад 70 концертах з оркестрою, виступаючи вперше вже у віці вісім років. „Ню Йорк Таймс" писав про неї свого часу як про „домінуючу музичну особистість", а лондонський „Дейлі Телеграф" ствердив, що вона має усі дані на велику артистку".

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Джорджа Буша подав до відома, що до Вашінгтону на переговри запрошено китайського міністра закордонних справ. Знавці твердять, що це є винагорода Китаєві за його підтримку ЗСА у Раді Безпеки Організації Об'єднаних Націй у справі схвалення резолюції-дозволу на вжиття збройної сили проти Іраку. Офіційне повідомлення про зустріч міністра Кіян Кічена з секретарем Державного департаменту Джеймсом Бейкером у п'ятницю, 30-го листопада вийшло від Державного департаменту. Це буде перша така зустріч цих двох державних мужів у Вашінгтоні від червня 1989 року та горезвісних подій на площі Тіананьмен.

Подарунок для дітей

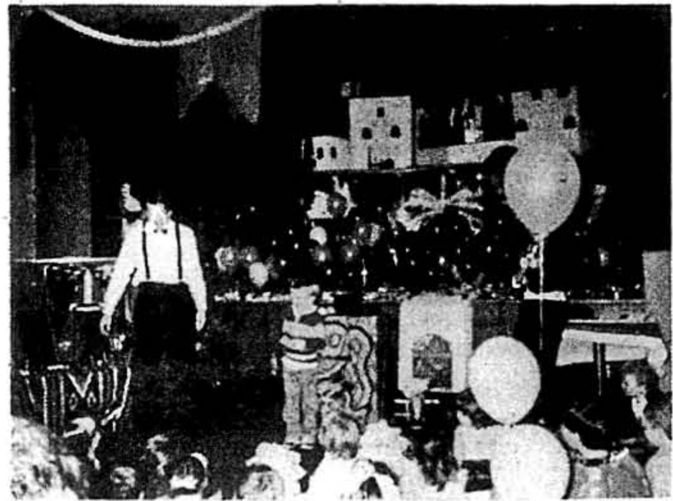
Спілка Української Молоді в Йонкерсі, Н. Й., відбула п'яту дитячу маскараду в неділю, 28-го жовтня. Заля була прекрасно вбрана, а ціла стеля в кольорах веселки. Кожний мав відчуття, що є в краю див і чудес. Діти, вбрані в костюми, забавлялися і лазили через печеру.

Особливо гарно була прикрашена сцена, вся в різнородних світлах, на якій відбулася сценка-пантоміма „Попелюшка". Сценку написала і відчитала Оля Рудик, до якої дібрали музику Леся Щур і Оксана Макаренко. Виконавцями були родичі і виховники: Попелюшка перша — Марійка Козіцька, Попелюшка друга — Соня Дробот-Щур, мачуха — Люба Садницька, перша сестра — Марійка Фрич, друга сестра — Ірка Лотоцька, князенко — д-р Орест Козіцький, фея — Оксана Дуда, післанець — Петро Дуда, батько — Ярослав Сисак, водій — Ірина Гошовська, король — Богдан Гошовський, королева — Стефа Шкафаровська. Всі виконували свої ролі знаменито.

Після сценки діти забавлялися і танцювали до музики, яку грав Богдан Лотоцький. На кінці чарівник показував дітям різні штуки і всі діти дістали нагороду.

Подяка за таку гарну імпрезу належиться родичам і виховникам СУМ в Йонкерсі, які вложили багато праці, як подарунок для дітей.

Леся Щур

У залі, де відбулася дитяча маскарада.

РІЗЬБАР М. КОРГУН

Дереворізьби М. Коргуна

У вересні ц. р. в Едмонтоні виставляв свої праці скульптор-різьбар з України Володимир Лапійчук, уродженець Хмельницької области. Він уроджений артист, але майже ціле своє життя працював будівельником. Виставлятись почав щойно недавно, після режимних змін та швидко здобув широке признання.

Пригадалась мені Союзівка, де під час Дня Праці мистець-різьбар Михайло Коргун мав виставку своїх творів. На диво — яка схожість долі цих двох мистецько обдарованих одиниць, які щойно в силі віку проявили себе на мистецькому шляху. Це спонукало мене ближче приглянутись до постаті Михайла Коргуна. Ось переді мною численні дописи про цю небуденну людину, широковідому в колах американських знавців мистецького фолкльору.

Михайло Коргун, уродженець Полтавщини, підлітком вивезений німцями з України, перебув злодення „остарбайтерів". Після війни він опинився в переселенчому таборі, де різьбар Аркадія Лапсенко провадила різьбарські зайняття, а молодий Михайло був пильним учнем. З деревовиробництвом він запізнався ще змалку, бо його батько був неабияким майстром виробу скрипок. Тож Михайло скоро проявив мистецькі здібності та навіть виставляв свої експонати на виставці в місті Амберг в 1947 році, де здобув першу нагороду.

Відтак після кількалітнього перебування у Франції, в центрі мистецького світу, що, мабуть, був не без впливу на його мистецьку уяву, молодий Михайло приїхав до Америки та замешкав у Трой, Н. Й. Працюючи заробітково, вчився і закінчив в 1957 р. заочні студії комерційного мистецтва у „Феймус Скул оф Арт" у Вестпорті, Кон. Коргунове безмежне прив'язання до української мистецької спадщини унапрямило пошуки його творчости в стилі українського народного мистецтва. В українському середовищі він бере активну участь в організаційному житті громади, а своїми виставками ширить відомості про українську присутність в Америці. Виставляв свої праці в українських громадах в Рочестері, Баффало, Сиракузах, Банд Бруку, Глен Спей, Трой, Канаді та в інших місцевостях. Особливо замітна його виставка в Трой з приводу 1000-ліття Християнства в Україні, де побіч декоративних картин князя Володимира і Ольги пишались плоскорізьби історичних постатей княжої доби: Князь Ярослав Мудрий, Золоті Ворота, Св. Софія, брати Кий, Щек, Хорив і сестра Либедь та інші праці цього талановитого мистця.

Про його виставки були короткі нотатки в українській пресі.

Ім'я Михайла Коргуна відоме серед американських знавців фолкльорного мистецтва. Він виставляє свої праці на численних американських виставках та дістає високі оцінки. Округа Олбані горда присутністю у себе високої кляси дереворізьбаря. Від 1961 р. преса часто поміщує обширні дописи про Коргунові досягнення. Про його творчість широко написала у своїй книжці д-р Еллен Мекол п. н. „Мейд ін Трой". Популярний журнал організації Нешенел Вудкарвер Асосієйшен п. н. „Чіп четс", що розходиться в сорока країнах світу, поміщував кількакратно інформації про праці Коргуна з великими їхніми світлинами в 1985, 1988 і 1989 рр. На виставці різьбарів „Норд Вудкарвер Асос" Коргун здобув у 1985 р. найвищу нагороду „Бест оф Шов" та ще три перші нагороди в інших категоріях. Від 1969 р. Коргун є інструктором різьби в Ренселір Канті кансіл фор те Артс в Трой, Ню Йорк.

З нагоди святкувань 200-ліття міста Трой, Михайло Коргун подарував місту велику плоскорізьбу, на якій представлені історичні пам'ятки цього міста. Управа міста належно оцінила цей мистецький дарунок українського різьбаря, надаючи йому спеціяльне признання.

Неможливо назвати всі (коло 50) виставки в українських чи американських середовищах та численні нагороди і дописи про них, але не можна не згадати, що Ренселір Канті Кансіл фор Артс (д-р Еллен МакГеєл) номінував в 1989 р. Михайла Коргунова на кандидата нагороди Нешенел Герітадж Артс Аворд. У цьому листі д-р МекГеєл підкреслила український характер мистецької творчости Коргунова, що випливає з його української спадщини. В листі мова про його непересічні здібності та подиву гідну працьовитість. На її думку, Коргун — найкращий приклад українського народного мистця.

В усіх численних дописах в американській пресі Коргун подає дуже обширні інформації про своє українське походження та про свою суспільно-громадську працю в українському середовищі, чим він справді гордиться.

Нам залишається побажати Михайлові Коргунові дальших успіхів у його творчій праці та одержати Мистецьку Нагороду національної Спадщини.

М. Коргун є членом Українського народного Союзу, 191-ий Відділ в Трой, Н. Йорку.

Теодозія Савицька

Майстер української кераміки І. Мартинюк

З-поміж талановитих мистців української кераміки видніє скромне ім'я обдарованого майстра цього барвистого українського народного мистецтва, мешканця Південної Австралії Ілька Мартинюка, якого прекрасні експонати були протягом багатьох років предметом подиву на австралійських виставках та здобували признання чужих, одержуючи переважно перші нагороди, а не раз і всі три.

Особливо його традиційні куманці (глечики), удекоровані українськими взорами давніх епох, та „кучеряві" баранчики притягали увагу чужих глядачів своїми клясичними формами та кольорами, а особливо деталями їх виконання.

Будучи великим прихильником мистецьких творів трипільської культури, І. Мартинюк присвячує цим мистецьким архитвором 4,500-літної давнини багато уваги. Також козацька доба (куманці) віддзеркалюється в його творах, тому що, на його думку, ця доба є неначе тяглістю тисячоліть, спадкоємницею великого еволюційного процесу та пов'язує українське керамічно-гончарське мистецтво в одну всенародну цілість. Його праці є оригінальними у своїх формах і кольорах і не запозичені від інших мистців, що є важливим елементом у визнанні чужих критиків.

З-поміж признаних йому відзначень та нагород, особливо належить згадати „Роял Шов" з нагоди відзначення 150-ліття його існування, де наш Ілько Мартинюк одержав три нагороди, а саме: першу за „баранчика" та дві треті нагороди за козацькі „куманці". Тоді також вручено йому бронзову медалю (пропам'ятну) 150-річчя „Роял Шов". Згодом, кілька тижнів після того, на другій виставці, під назвою „Тічер Серамік Шов" наш мистець одержав три нагороди: першу, другу і третю. Одним з головних його бажань було постійне виставлення в Іміграційному Музеї трьох „куманців", за що одержав також грамоту-подяку від куратора того музею.

В 1990 році І. Мартинюк мав добрий успіх, про що свідчили одержані ним чотири нагороди та продання його п'яти експонатів.

Українське громадянство Аделаїди мало не раз нагоду подивляти творчість свого співгромадянина, який при різних нагодах не відмовлявся та радо брав участь у виставках, виставляючи свої експонати.

Народився він в селі Залібівка Здолбунівського повіту на Волині в селянській родині. Батько його Архип займався вирощуванням овочів та гончарством, виробляючи різних форм і величини горщики, дзбанки тощо, які, на думку Ілька, були дуже схожі до гончарських виробів Трипільської доби, хоча тоді ні його батько, ні він нічого про це не знали. Тому що змалку він помагав та приглядався до батьківського ремесла, десь глибоко в його душі збереглася любов до гончарської творчости, якій роки пізніше наш мистець почав присвячувати свої вільні хвилини та замість горшків почав творити детально викінчені декоративні „куманці", „баранчики" та інші керамічні барвисті творива.

Не дуже безтурботне було його дитинство та молодість, тому що, будучи малозаможними, його батьки в першу чергу боролися за прожиток родини, а про закінчення студій дітям тоді не було навіть мрії. Одначе молодий Ілько доповнював своє знання з усіх доступних йому тоді джерел, закріплюючи в собі український патріотизм та любов до України і свого народу.

Коли в 1939 році Західню Волинь окупувала совєтська влада, 20-літній Ілько втікає до лісу в підпілля, де скривався та перебував аж до приходу німців. Переходить військовий вишкіл ОУН. Несподівано схоплений німцями, опиняється на роботі в Німеччині. В цей час большевики вивозять його брата до Воркути, де його вбивають. Сестру запроторюють на каторжні роботи до Норильська, де вона пробула 22 роки. Повернувшись в Україну, за два роки померла. Мама Ілька померла раніше, одначе батько прожив 95 років. По закінченні війни в таборах вступає до церковного хору та стає співосновоположником драматичного гуртка, бере участь у виставі „Невольник". В 1949 році виїжджає з дружиною до Австралії та починає загосподаровуватися. Тут і народилася їхня донечка Таня, а згодом і син Петро. Продовжує бути активним в хорах та в драматичному гуртку і здавалося б, що життя унормалізоване. Одначе несподівано вмирає дружина. Пригамовуючи біль, продовжує намагання дати дітям вищу освіту, одначе нова криза — несподівано дістає серцевий удар. Прийшовши до кращого здоров'я, постановив вповні віддатися улюбленій українській кераміці, що виконує з приємністю до сьогодні, віддавшись служінню українській культурі.

Ми вітаємо нашого мистця Ілька Мартинюка та бажаємо йому багатьох років творчої праці та міцного здоров'я.

Д-р Святополк Шумський

На вічну дорогу св. п. мґра Ярослава Щербака

Св. п. Ярослав Щербак

В суботу, 7-го липня, в ранніх годинах рознеслася вістка по Честері й околиці, що вже нема між живими заслуженого союзового та громадського діяча мґра Ярослава Щербака.

У смерть покійного тяжко було повірити: ніколи не жалівся на якесь недомагання, а будучи скромним, мало говорив про себе чи свої проблеми. Розмовляючи з покійним кілька тижнів перед тим, як наступила смерть, сказав, що час від часу відчуває біль у плечах, але це є маловажне. На жаль, не знав покійний того, що капосний пістряк легені підточує здоров'я. Про це довідався від лікаря два тижні перед смертю.

Смерть покійного мґра Ярослава Щербака каже, що не можна іґнорувати лікарські бадання хоч би раз в році.

Похоронні обряди почалися в середу 11-го липня в похоронному заведенні Роберта Морланда в Трейнорі, Па., а заупокійну Службу Божу відслужено в четвер, 12-го липня в УК Церкві Св. Духа в Честері. Парастас і Службу Божу відслужив о. Мирон Ґрабовський в асисті дяка Михайла Ковальчука. В Парастасі взяло участь громадянство Честеру й околиці, переважно члени УНСоюзу, друзі, сусіди, які знали покійного з різних ділянок громадської праці і тому прийшли попрощати його у вічність. В далеку дорогу, де нема „ні горя, ні печалі'', прощав покійного автор цієї статті від УНСоюзу, Філядельфійської Округи та від Центрального Комітету Дрогобиччини — Землі Івана Франка.

Покійний мґр Ярослав Щербак народився 30-го липня 1920 року в Дрогобичі, де по закінченні публічної школи був студентом гімназії ім. Івана Франка. По короткій перерві продовжував навчання у Стрийській гімназії, де в січні 1940 року здав іспит зрілости і ухвалою державної комісії був допущений до університетських студій. Перебуваючи в Дрогобичі, був активним у молодечих організаціях, а також належав до спортових товариств „Підгір'я'' й „Ватра''.

Під час німецької окупації працював у „Арбайтсамті'' — відділ праці на відповідному пості і тим самим врятував десятки дрогобичан від примусового вивезення на працю до Німеччини. А коли навала большевицьких військ наближалася до Дрогобича в 1944 році, Я. Щербак, як тисячі інших земляків, покинув Батьківщину і переїхав до Німеччини. Після закінчення війни замешкав у Мюнхені, де вступив на студії Українського Вільного Університету, студіюючи суспільно-економічні науки. 9-го березня 1949 року, склавши всі предметові іспити, осягнув ступінь маґістра суспільно-економічних наук. Того ж року одружився і виїхав до Честеру, Па. А приїхавши на вільну американську землю, поза щоденною працею, негайно включився в суспільно-громадську працю, а головно звернув увагу на УНСоюз, ставши членом 352-го Відділу. Будучи членом того Відділу, в короткому часі був обраний до Управи, а 1960 став секратарем Відділу і на тому пості був повних 30 років, аж немилосердний косар — смерть скосила ще одного члена нашої спільноти — члена родини союзових секретарів та будівничого, який довгими роками вкладав цеголки в розбудову УНСоюзу. Як союзовий діяч, покійний весь час належав до Управи Окружного Комітету Філядельфійської Округи. Також як заслужений секретар, він був багато разів відзначений почесними плякатами за діяльність на користь Союзу. Він також був учасником шістьох союзових Конвенцій.

Не можна поминути того, щоб не згадати віддану і довголітню працю покійного для Українського Католицького Клюбу в Честері на пості фінансового секретаря.

Покійний Ярослав Щербак залишив у глибокому смутку дружину Ірму, доньку Дану, синів Юрія і Марка з дружинами та трьох внуків. Залишив велику Союзову родину — членів 352-го Відділу, друзів, сусідів, знайомих. Залишив товаришів шкільної лавки та земляків з Дрогобиччини. Нехай цих кілька слів прощання будуть китицею нев'ялих рож на далеку дорогу нашому землякові з Дрогобиччини — землі Івана Франка, та великої Союзової родини.

Степан Гавриш

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 8-го ГРУДНЯ 1990 р.

Амстердам, Н. Й. Річні загальні збори Т-ва ім. Івана Франка 266 Відд., о год. 7-ій веч. в домі Українського Американського Горожанського Клюбу при 3-5 Теллер вул. На порядку: вибір управи на 1991 р., внески, запити та дискусія. Після зборів — перекуска. — В. Варшона, секр.